

Gyergyóremetei falunapok 2002

Remete – zászló az életben maradás porondján

Remetei barátaink ez évben július 13–14 én tartották meg – immár harmadik alkalommal – községük nyári ünnepségsorozatát.

Kis küldöttségünk péntek este érkezett a Községházhoz, ahol már régi barátként vártak, és üdvözöltek bennünket a remetei vendégfogadók. Rövid beszélgetés után vendéglátóinkkal hazatértünk, ahol elfeledtük és kipihentük a hosszú út fáradtságát.

Szombat reggel zenés ébresztőt adott a helyi fúvószenekar, bár ha zenéjükre keltünk volna, alaposan elkéztünk volna a délelőtti igen érdekes konferenciáról, melyet a Fráter György Általános Iskola dísztermében Település-marketing és regionalizmus címmel rendeztek. (Erről fontossága és nagyobb terjedelme miatt külön írásban számolok be. Lásd a 23. oldalon!)

Az érdekes előadások után, a sportvetélkedőkről sajnos lemaradva, a tejporgyár impozáns ebédlőjébe siettünk. Itt kitűnő ebéddel látták vendégül a falunapok minden hivatalos résztvevőjét. Délután a helyi kisiparosok bemutatóján asztalosmunkákban gyönyörködhattunk, majd csodálatunkat vívta ki a helyileg barkácsolt gépek felvonultatása, mely számomra a remetei emberek életrealitását és munkaszeretetét jelentette meg. Ezután a nagy sportpályán a hetvenéves tűzoltóegyesület bemutatóját láthattuk a biatorbágyi tűzoltóegyesület küldötteivel. Jelen voltak azok a budapesti kollégák is, akik tavaly egy tűzoltóautót ajándékoztak Remetének.

Ezután labdarúgó-mérkőzés, majd állatkiállítás és nagyszerű lovas-erőpróba következett, amikről sajnos lemaradtam, mert a forgatagban elvesztett férjemet kerestem. Hosszas kutatás után a Községháza hús termében Zsombori Vilmosnak, Hargita Megye Tanácsa elnökének társaságában találtam, ahol barátságosan beszélgettek az önkormányzati munkáról, a megye problémáiról, Biatorbágyról.

Öt órakor kezdődött Karancsi Sándor festészeti kiállításának megnyitója, ahol a Magyarországról érkezett Mente együttes is fellépett. A nagy tömeg és meleg miatt a folyósón várakozva remetei jóismerősökkel beszélgetve töltöttem az időt, bár így – a beszámoló szerint – nagy élményt mulasztottam el. Így aztán az iskola másik termében tartott népművészeti kiállítás megnyitására igencsak igyekeztem beférni. György Papp Margit barcasági (Brassó vidéki) hétfalusi csángó hagyományörző gyűjteményéből szötteket állított ki. A művésznő saját készítésű hámos rokolyában jelent meg, amit verselve mutatott be. A kiállítók között régi ismerősünkkel, Pál Gizivel is találkoztunk. Gyönyörű varrottasai, gyermek, női, és férfi székely ruhái mind saját készítésűek. Gizi a hagyományápolást Remete közkinccse megőrzésének vallja, ezért szeretné, ha leánya folytatná az ő munkáját. Az ő anyagához kapcsolódóan a jeles néprajztudós, Kis Portik Irén páratlan szoknya- és rokolyagyűjteményéről mesélt. Módoosság-kijelzés kutatásaiból érdekesen mesélte el a tudnivalókat a szoknyákról. A piros csík az életörömet, a fekete a keserűséget, a kék szín Szűz Mária oltalmát jelzi. Ezeket mindenki kedve szerint alkalmazhatta viseletén. A barna szín szántó-, a zöld legelő- vagy erdőtulajdont jelzett. Ha valaki illetéktelenül alkalmazta a módoosságot jelző színeket, miséről kijövet lehasították szoknyájáról azt. A női viselet csíkrendszerét kiegészíti a lakástextilek díszítése. Életek mentek rá, „kiéhezték” a földet, hogy felvarrhassák a csíkot, és új helyet foglalhassanak el a társadalmi ranglétrán.

A férfiaknál a székely harisnya zsinórozásának színe adta ezeket az információkat. A katonai rendfokozatokat is zsinórmintával jelezték. A vitézkötést a combrészen helyezték el, a cifrázottabb minta magasabb rangra utal.

Az igen tartalmas program könyvbemutatóval folytatódott. Kölönönte Béla Gyergyó története c. 1910-ben megjelent kötetének ha-

sonmás kiadását adták az olvasóközönség kezébe. A könyvet Laczkó-Szentmiklósi Endre mutatta be, a könyv szerzőjének ajánlásával: „...tegyétek tudatossá a székely szívekben a hazaszeretetet...” Egy érdekes feltevést is idéz a könyvből, mely a Gyergyó név eredetét magyarázza. Az első telepések érkezésekor az egyik elől jövő a Gréces tetőről megpillantva a gyönyörű medencét, így kiáltott vissza társainak: „gyer’jó”. Ezután szakszerű és tudományos bemutatás következett, majd a tanár úr elmondta, hogy számára a megmaradás, a kitartás és az értékek alkotását sugallja ez a könyv. A kiadó részéről Dezső László tárta elé nekünk szép, de nehéz munkájukat. Tartottak a megjelentetéssel kapcsolatban felmerülő problémáktól, azonban az előrendelések nagy száma bátorította őket. Elmondta, hogy a fényképek összegyűjtésében – melyeket az eredeti könyvhöz csatoltak – nagy segítséget nyújtott Remete önkormányzata és Laczkó-Szentmiklósi Endre. Sok-sok társukkal azért szorgalmazták ennek a könyvnek kiadását, hogy emlékezzünk arra, őseink mit hagytak ránk.

A bemutató után fogadást rendezett Remete tanácsa, amiről nem tudok részletesen beszámolni, mert egy kedves meghívásnak tettünk eleget. A tavaszi látogatáskor nálunk megszállt házaspár, Polgár Károly és felesége, Margitka hívtott nagyon kedvesen vacsorára. A finom étel után – kárpótlásul a délután elszalasztott állatbemutatóért – egy igazi remetei tehénistállót nézhettem meg.

Visszatérve a központba, diszkózenekarok szórakoztatták hajnalig az ifjú közönséget. Emellett kisebb csoportok a maguk szája íze szerint nótáztak és mulattak. A szép időjárás is hozzájárult a rendezvény nagy sikeréhez.

Vasárnap az éjszakai mulatás után kicsit álmosan igyekeztünk a 9 órakor kezdődő ünnepi szentmisére. A magvetőről szóló példabeszéd után Orbán László esperes úr szentbeszédében arra figyelmeztetett bennünket, hogy nemcsak arra kell vigyáznunk, hogy milyen talajba hull a mag, hanem arra is, hogy milyen magot vetünk, hiszen a magvetők is mi magunk vagyunk. A szentmise befejezése után a templomban került sor a 70 éves Remetei Tűzoltóegyesület zászlájának avatására és a tűzoltók eskütételére. A zászlót Pál Gizi hímezte, aki a zászlónya is volt. A biatorbágyi Önkéntes Tűzoltóegyesület zászlószalagot adományozott, amelyet a csapatzászlóra Bognár János tűzoltóparancsnok és Boros László titkár kötött fel. Innen ünnepélyes menetben vonultunk a főtérre, ahol nemsokára elkezdődött az ünnepi tanácsülés.

Lackó-Albert Elemér polgármester úr szólott elsőként a jelenlévőkhöz. Megköszönte az összefogást, amivel az ünnepre készültek, megemlítette a hajnal óta főző asszonyokat, és kérte, hogy az összefogás maradjon fenn, mert szükség lesz rá az elkövetkező nagy feladatukhoz is, az új önkormányzati központ létrehozásánál. Majd a remeteiek kreativitását dicsérte, amivel színt, ízt és csínt visznek az életbe. Ezt követően a vitalitás fontosságáról szólt, hogy akarjunk élni, gyarapodni szellemileg és testileg is. Majd Palovics Lajos, Biatorbágy polgármestere beszélt a két község kapcsolatáról, melynek alapját az elszármazott remeteiek alkotják, de mi, biatorbágyiak mindnyájan részesülünk a remeteiek szeretetéből. Beszámolt arról, hogy a hivatalos kapcsolat létrejötte után, kisebb közösségeink is megkezdték a kapcsolatfelvételt. Ezután énekszóval köszöntötte az ünneplő tűzoltókat és a remetei polgárokat.

A többi „Remeték” közül Kővárremete tanácsa részéről üdvözölték a községet. Rokka József területi RMDSZ elnök úr a remeteiek hagyományos mesterségeit sorolta fel, mint kezdetekben a tutajozás, ácsmesterség, ezermesterség, de létezik szellemi ezermesterség is – mondta –, melyre a remeteiek jogosan lehetnek büszkéek. Remete legyen zászló az életben maradás küzdelmes porondján.

Az első hivatalos napirendi pont a díjak átadása volt. Díszpolgárságot kapott az Avully-Remete társaság svájci képviselője, akinek szervezete folyamatosan, nagyon sokfajta segítséget nyújtott a

falurombolás szándékának kezdete óta. Az Avully-Remete Társaság „Pro Remete” díjat kapott.

Ezután a Tiszta udvar – Rendes ház kitüntető táblát nyújtották át Portik-Kékes Dénes és Laczkó Csaba számára. Ezt csak gazdálkodó ember kaphatta meg, és erre az évre telek- és házadó-mertességgel jár.

Következett a tűzoltók köszöntése, akik ebben az évben már négyszer bizonyították elkötelezettségüket. Zászlójuk felirata: Is-tennek dicsőség – egymásnak segítség. Majd Antal Mihály tűzoltó-parancsnok úr köszöntötte a budapesti, biatorbágyi vendégeket, a helyi önkormányzatot és a remeteiket. Beszédéből mint érdekességet megtudtuk, hogy sok helyen a kapukban még megvan a régi táblácska, amin vödör, kanna, vagy valamilyen más szerszám látható, ez jelezte, hogy tűz esetén az ott lakónak milyen szerszámot kell magával vinnie, hogy az oltásnál semmi se hiányozzon. A tűzoltók azonban más tevékenységekkel is segítik a falu életét.

Palovics Lajos köszöntőoklevelet adott át az ünneplő tűzoltóegyesület számára. László János remetei alpolgármester úr emléklapokat nyújtott át a tagoknak.

Mincsor Erzsébet a Remetei Falunapok szervezéséről szól, és megköszönte a segítőknek, és a támogatóknak a hozzájárulást. Majd Laczkó-Albert Elemér a biatorbágyi önkormányzat számára egy szép serleget adott, amit Palovics Lajos megköszönt és átnyújtotta a biatorbágyiak ajándékát.

Az ünnepség befejezése után a főzőasszonyok remeikeiből válogathattunk. Majd kedves barátainknál, a Trucza házaspárnál tettünk látogatást, visszaemlékezve két évvel ezelőtti kedves vendéglátásukra. Ez alatt honismereti vetélkedő zajlott a művelődési házban, majd a következő program a Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház STV csoportjának előadása volt. A Mesealakja – melynek jelmondata az, hogy a nevetés Isten szeretetének záloga – a zsúfo-

lásig megtelt nagyteremben minden jelenlevőt egy órára gyerekké varázsolt.

Majd a Harmónia tánccsoport és a Fráter György Általános Iskola tanulói előbb társas- majd néptáncokkal szórakoztatták a közönséget.

A bemutató után felkerestük a plébánián az esperes urat, akivel Remete község gondjairól és reményeiről beszélgettünk.

Az este nagy eseménye volt a magyarországi Mente együttes fellépése, melyet a helyi közönséggel együtt most is nagy élvezettel hallgattunk. Ezután vendéglátóinkkal, Elemér polgármester úrral és feleségével próbáltuk behozni a lemaradást egy kis beszélgetéssel, hiszen a sok tartalmas program miatt erre nem igen volt elegendő alkalom.

Hétfő reggel elbúcsúztunk régi és új barátainktól, majd egy kis gyergyószentmiklósi kirándulás után elindultunk hazafelé. Reméljük, hogy a baráti kapcsolat Remetével mindkét falu lakosságának épülését szolgálja.

Palovicsné

Település-marketing és regionalizmus

Konferencia Gyergyóremetén

A nagy érdeklődésre méltán számon tartott konferenciát július 13-án, szombaton 9 órakor a Fráter György Általános Iskola dísztermében rendezték meg. Laczkó-Albert Elemér, Remete polgármestere köszöntötte a jelenlévőket, bevezető szavai-
ban az egymás iránt érzett felelősséget hangsúlyozta.

Az első előadó Zsombori Vilmos volt, Hargita Megye Tanácsának elnöke. A megye terveiről és megkezdett programjairól

szólt. Az utóbbiak közé tartozik a vezetékes vízhálózat kiépítése – 40 településen. Gondot jelent, hogy a településeknek nincs meg a pályázati támogatások elnyeréséhez szükséges saját részük, ezért a megyei tanácsnak kell vállalnia az önrészt.

Útépítéshez 70 millió dollárra lenne szükségük, a legsürgősebb munkákat 29 millió dollárból tudnák fedezni, ehhez azonban összesen 2 millió dollár áll rendelkezésre. Lényeges eredmény, hogy a ter-

vek készen vannak. Sikerként említette, hogy az iskolák az önkormányzatok tulajdonába kerültek.

A megvalósulásra váró tervek között szerepel a gázvezeték kiépítése. Ez nagyon fontos, mert a megye éghajlata igen hideg. Nyomós érvük, hogy hetvenezer ember számára „a gáznál csak a lopott fa olcsóbb”. A kivitelezést 30 millió dollár kölcsönből szerette volna megoldani a megye, azonban a hitelfelvételhez egyelőre

nem kaptak kormánygaranciát. A lakosságra – figyelembe véve teherbíró képességét – csak az ingatlanra való bekötést tudják terhelni.

A fejlődés reményiségének egyik záloga a tiszta környezet (itt ered az Olt és a Maros), a havasi legelők és az ásványvízforrások. Ezek megőrzése érdekében regionális szeméttárolót terveznek építeni. A hatalmas mennyiségben keletkező fűrészporetével is foglalkoznak. Másik lehetséges forrás ipari zónák kijelölése, erre ösztönzi a megyét egyik sikertörténetük: a Csíki sör (tapasztaltuk, valóban igen jó). A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek eladhatósága érdekében az európai szabványok betartása miatt, élelmiszer-bevizsgáló laboratórium létrehozását tervezik, beszállítói pályázatokon próbálják segíteni az élelmiszer-termelőket.

Az előadó a Megyei Tanácsok Szövetségének alelnökéként sajnálja, hogy nem született döntés a régiók kialakításában, helyi álláspont szerint szívesen gondolkozna Székelyföldben. (Hargita megye hat erdélyi megyét magába foglaló ún. központi régióba tartozik, amelynek tagjai: Fehér, Brassó, Hargita, Kovászna, Maros és Szeben.) Az európai végleges kialakításáról a kormány végre megkérdezi a megyék véleményét, a megyék erről október 7–8-án Sinaián fognak tanakodni.

A következő előadó, Orbán Árpád Székelyudvarhelyről érkezett. A civil szféra szerepéről tartott előadásában kiemelte, hogy a civil szféra egészítse ki az önkormányzatot, a kapcsolat közöttük fontosabb, mint önmaguk a személyek. A párbeszéd fontosságára, egyben helyzetére, a következő példával utalt: egy szemetes folyómeder kapcsán környezetvédők 1500 fős tüntetést helyeztek kilátásba. Az önkormányzat egyeztetést kért, ahol a megbeszélés során segítségért fordult a környezetvédőkhöz. Felkérte őket, hogy közösen végezzenek folyómeder-takarítást. A környezetvédők vezetője azonban azzal a válasszal zárkozott el, hogy erre nem tudnak embert biztosítani.

A civil szféra és az önkormányzat eredményes együttműködése érdekében ezen kapcsolatért felelős munkatárs kinevezését szorgalmazza. Végül arra hívja fel a figyelmet, hogy a civil szféra rendezvényeit meg kell becsülni.

A szünet előtti utolsó előadó, Máté Zoltán (Art Stúdió) az épített örökségről beszélt. Elmondta, a globalizáció hatására létrejött épületek is lehetnek jók, de a helyi jelleget inkább a falvak őrzik. Az érintetlenség csodálatot vált ki. A falvak azonban sajnos a szegénység miatt, és nem a hagyományápolás miatt őrzik a múltat. Az öreg házak a korszerű igényeket nem tudják kielégíteni, ezért régi állapotában csak egyet-egyed tudnak múzeumként vagy nyaralóként megmenteni. A faluképet és

az építészeti hagyományokat meg kellene őrizni, viszont a szabályozás a tulajdonjog korlátozásával jár. Ezért helyi szabályokra volna szükség, ahol megszorítások helyett inkább ösztönzéssel kellene elérni, hogy a lakosok a lebontás helyett az újjáépítést, korszerűsítést válasszák.

A szünetben kötetlen beszélgetésekkel, kávéval, frissítővel folytatódott az eszmecsere, majd Csutak István, a Központi Régió Tanácsának munkatársa, menedzsere az uniós csatlakozás előkészítéséről tartott előadást. A települések nehezen jutnak uniós pénzekhez, ezért kistérségi társulások alakítását szorgalmazta, és intézményes rendszert, ahol az uniós pénzek lehívására szükséges tudást összegyűjtik, használják, és továbbadják. Felveti, hogy még információs iroda sincs, ahol legalább a magyar tapasztalatokat átvehetnék. Hargita–Kovászna–Maros megye érdekelt, hogy tudásával segítséget nyújtson a csatlakozáshoz.

Régiófejlesztéshez nem kormányzintú szervek adnak segítséget. A terület Bukarestből PHARE-szemüveggel nézve túlfejlett, SAPARD-szemüveggel nem elég fejlett.

Következő előadó Carl Adolf Heller uniós tanácsadó volt, Németországból, Brandenburg tartományból. Mint kívülálló úgy látja, ez a régió Bukarest felől nincs támogatva. Nagy tisztelettel nézi ezt a vidéket melynek saját útján, egyéni modell alapján kell elindulnia, annak ellenére, hogy Bukarest tart ennek a régióknak a megerősödésétől. Kifejezte a magyar–magyar partnerkapcsolat feletti örömét, de hangsúlyozta, itt a magyar modell sem másolható.

Románia az uniós csatlakozásra váró 12 országhoz tartozik, számára reális időpontnak a 2007. évet tartja. Felhívta a figyelmet arra, hogy ez a négy év nagyon rövid idő, jól ki kell használni. A csatlakozásra való felkészüléshez az uniós szakembereket küld, segítségükkel meg kell tanulni az EU-s pénzek lehívását (I. Csutak István előadása). Feltétlenül létre kell hozni a régiókat, mert egyénileg a problémákat sokkal nehezebb megoldani. Példaként említette a turizmus kihasználásában a falvak együttműködését, vagy azt, hogy szakosított klinikákkal rendelkező kórházat egy-egy megye nem tud létrehozni, fenntartani, ezt a hat megyének közösen kell kijelölni, megvalósítani. Az uniós fejlesztési ügynökséggel kívánja segíteni az előcsatlakozási programokat. A fejlesztési program ágazatai: információ, kommunikáció, együttműködés. Heller úr nagyon fontosnak tartja a regionális identitást, mert a régióknak az európai verseny piacon kell megállnia a helyét, s csak ezt megőrizve tudja felvenni a versenyt, pl. turisztikában Brandenburggal. Szorgalmazza a községek közötti jó kapcsolatot, hogy ne kereskedelmi

egységek közötti, hanem települések közötti kapcsolatok jöjjenek létre.

A regionalizáció Bukarestből nézve is fontos kell hogy legyen, mert csak régiók létrehozásával lehet belépni az Európai Unióba, ahol minden régióknak meg kell találnia saját feladatát. Az adminisztrációs szintű együttműködéshez fontos az unióknak a bukaresti szempont, és szándék.

Kosztá Csaba Település-marketing címmel tartott előadást. Pozitív példaként elmondta, hogy Remetén a civil szervezetek rendszeresen összejönnek a térségmenedzserrel, ennek ugyanúgy, mint a települési marketingnek célja a fejlődés beindítása és fokozása. Ebben együtt kell működni az önkormányzatnak és a civil szervezeteknek. Település-marketing esetén a vásárló nem terméket, hanem bizalmat vesz. A gazdaság szereplői számára jó gazdasági közérzetet kell biztosítani, a közösség szolgáltatásait elérhetővé kell tenni. A település értékeit először és elsősorban a helyi szereplőkkel kell megismertetni.

A térségmarketing legfontosabb területei: 1. A tényleges állapot felmérése, helyi értékek számbavétele, tevékenységi körök felmérése. 2. A potenciális vevők és a tényleges állapot összehasonlítása. 3. A térség teljesítményének javítása (célpontok kijelölése, felmérése annak, hogy kiket várunk ide). 4. Jó kommunikáció: a célcsoportok megismertetése a helyi lehetőségekkel. Ez történhet személyesen, írott anyag útján, képi információként vagy indirekt módon (pl. útjelző táblák).

Fontos tudnivalóként említette az előadó, hogy csak egyetlen marketing-stratégia legyen, amit az önkormányzat elfogad, és ne csak a választások idején létezzon település-marketing.

Az előadások után kérdések, és hozzászólások következtek. Borbély Emma, a Kisküküllői Térségi Társulás ügyvezető igazgatója Heller úrnak címezte felszólalását, melyben elmondta, a globalizáció minden jó lehetőségét ki akarják használni, de csak magyarságuk, identitásuk megőrzése mellett.

Palovics Lajos hozzászólásában elmondta, hogy Biatorbágnak a centralizáció idején komoly problémái voltak, az önkormányzatiság megvalósulásakor azonban a központ átadta a feladatokat, és Münchenhausen báró példája szerint a saját hajunknál fogva kellett és lehetett kirángatni magunkat a mocsárból. A gyergyói településeknek sem igen van más lehetőségük.

Úgy vélem, számunkra ez a konferencia Gyergyóremete és tágabb térségének jobb megismerését, problémáinak megértését szolgálta, ezen felül minden jelenlévőnek tudott érdekességet és új hasznos információkat nyújtani.

Palovicsné